

TOPI -Tidlig opsporing og indsats

Erfaringer og effekt

- en tværfaglig implementeringsproces der involverer alle fagligheder og ledelseslag i B&U som arbejder med børn fra 0 til 18 år

Cita Ammitzbøll, cia@viborg.dk

Proceslinje

94.985 indbyggere i Viborg
Kommune pr. 1. januar 2015

2010 - 2012 Version 0

Projekt Opkvalificering af
den Tidlige Opsporing og
Indsats

Socialstyrelsen, KORA og
Rambøll

0 - 10 år: sundhedspleje,
dagtilbud, indskoling, SFO i 3
områder: Houlkær, Karup,
Bjerringbro

PPR og Familie/rådgivning

Understøttet af projektleder
og konsulenter fra VIAUC

2013 - 2014 Version 1

TOPI - tidlig opsporing og
indsats

0 - 10 år: i hele kommunen

11 - 18 år: påbegynder i
2014 i forskellig tempi

Specialområdet på dagtilbud
og skole: øvebane ...

opstarter i forskellig tempi

PPR og Familie/rådgivning

Understøttet af projektleder
og konsulenter fra VIAUC

Virkningsevaluering

2015 - 2016 Version 2

TOPI - tidlig opsporing og
indsats

0 - 18 år: i hele kommunen

Almen- og specialområdet

Cirka 2600 decentrale
medarbejdere

+ PPR og
Familie/rådgivning

Første halvår i 2015
understøttet af VIA
konsulenter

Understøttet af fuldtids
projektleder og 15 timer
faglig konsulent

Justeringer i redskaberne
pba. virkningsevalueringen
og efterfølgende proces

Særligt fokus på indsats
delen og læringscenter for
pædagogisk praksis 0 - 18
år

TOPI's fundament og mindset - tværfaglig proces

VIBORG
KOMMUNE

Formål for TOPI i Viborg Kommune

- at styrke opsporingen af børn i vanskeligheder og styrke grundlaget for de nødvendige handlinger – for den tidlige indsats
- at styrke og effektivisere det tværfaglige samarbejde
- at implementere fælles systematikker og metoder som afsæt for ”sunde fællesskabs”/inklusions indsatserne i dagtilbud og skoler
- at styrke forældresamarbejdet/forældreinddragelsen og fokus på forældreansvar

TOPI's fundament og mindset

3 grundværdier: 1

VIBORG
KOMMUNE

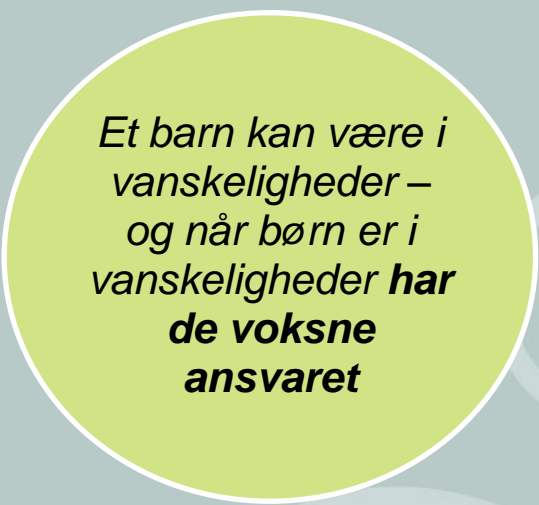
Barnets adfærd skal ses i den sociale kontekst barnet indgår i og med fokus på barnets ressourcer og udviklingsmuligheder - frem for fokus alene på barnets problemer

Et barn er ikke socialt udsat, men kan være i en socialt udsat position

"Det skal være sikkert at sidde yderst på bænken"

Jens Andersen

*Et barn kan være i vanskeligheder – og når børn er i vanskeligheder **har de voksne ansvaret***

"Det største problem for børn der kommer fra vanskelige sociale kår er ikke, at de kommer fra vanskelige sociale kår, men andre menneskers forestillinger om dem og forventninger til dem"

Morten Ejrnæs

Erfaringer med første grundværdi

Værdiskabende

- Øget bevidsthed om, at sproget skaber – et barns/en families chance(u)lighed hænger bl.a. sammen med, **hvordan** vi taler sammen om problemer; inklusion/ eksklusion/ marginalisering
- Systematisk trivselsundersøgelse
- En undersøgende og analyserende tilgang til den pædagogiske praksis: opretholdende faktorer
- At se bag intentionen: *som udgangspunkt ligger der altid gode intentioner bag menneskelig adfærd!*
- Dialog og refleksion i teams

Udfordringer og barrierer

- At "turde" se på egen praksis som afgørende for forandring
- Handletvang: vi "fixer" ...
- At insistere på et professionelt, fagligt miljø: feedback kultur

Erfaringer med første grundværdi

Systematisk analyse og undersøgelse!

- 3 årlige trivselsundersøgelser gør en forskel
- LP analysen som analysemodel (Thomas Nordahl)
  - *Dårligt læringsudbytte, dårlig trivsel og udfordrende adfærd i dagtilbud og skolen er komplekse fænomener, hvor en række faktorer bidrager til at skabe og opretholde problematikker. **
  - *= En god analyse af trivsels- og læringsmiljøet bliver derfor en forudsætning for at kunne iværksætte **virksomme indsatser og strategier** som både reducere og forebygger forskellige former for problematisk adfærd**

TOPI's fundament og mindset

3 grundprincipper: 2

VIBORG
KOMMUNE

Forældre er en ressource og forældre inddrages tidligt som aktive samarbejdspartnere med de professionelle

Uddrag fra TOPI omkring forældreinddragelse:

"Samarbejde med forældrene er en forudsætning for at kunne forstå barnets evt. signaler på manglende trivsel. De skal ikke blot inddrages og høres, de skal være aktive samarbejdspartnere, som også kan bidrage til løsningen af eventuelle problemer. Forældrene er uundværlige samspilspartner, både når barnets adfærd skal forstås i dets sociale sammenhæng i familie, skole, institution mm. og når der efterfølgende skal findes handlemuligheder."

Erfaringer med anden grundværdi

Værdiskabende

- Når vi har forældrene med, høynes vores præcision og professionelle tilgang
- Vi har en fælles sag
- Bevidstheden om tavshedspligten øges:
  - Samtykke
  - Overlevering
  - Underretning
- At arbejde konsultativt
- Ledelse tæt på som understøttende faktorer og facilitator

Udfordringer og barrierer

- For enkelte har det været en ny praksis
- At sige det, der skal siges!
- Når forældrene bakker og ikke ønsker samarbejde
- Når forældre udfordre vores perspektiver
- Den svære, men nødvendige samtale samtale
- At arbejde konsultativt

TOPI's fundament og mindset

3 grundprincipper

VIBORG
KOMMUNE

Vægting og styrkelse af det professionelle tværfaglige samarbejde

Det er vores børn!

Der skal skabes fælles begreber og forståelse af hinandens praksis →

Fælles sprog og fokus på det fælles 3 som er →

Barnet og den unges trivsel, læring og udvikling

Erfaringer med tredje grundværdi

Værdiskabende

- Optimerer det tværfaglige samarbejde og den tidlige indsats
- Børn og unges trivsel betragtes som et fælles ansvar
  - *Forebyggende/foregribende tilbud i almenområdet*
  - *Fælles pulje på tværs af BU til tværgående projekter*
  - *Sager overleveres ikke til familieafdelingen – der indledes et samarbejde*
  - *Læringscenter for 0 – 18 år*
- Særligt fokus på den tidlige indsats i alder: graviditet til 3 år
  - *Sundhedsplejen, dagpleje og vuggestue, hjemmepassede børn*

Udfordringer og barrierer

- Komplexiteten øges i de mange samarbejdsrelationer og fagligheder.
  - *struktur og systematik bliver en afgørende faktor for succes*
- Forståelse for hinandens virkelighed og vilkår
  - *Selvom vi har fælles sprog og begreber om trivsel ... Gryden skal holdes i kog*
  - *Vi skal lytte til hinandens virkeligheder*

Erfaring med overgange

Værdiskabende

- Sammenhæng i barnets liv og fortælling
- Stafetten gives videre: forældresamarbejdet, barnets ressourcer og kompetencer, eventuelle indsatser og status og tværfaglige samarbejdspartnere
- Øget kendskab til hinandens fagligheder
- Forældrenes oplevelse af, vigtig viden gives videre, så deres barn får en god start
- Forventningsafstemning og systematik gennem faste procedurer som er aftalt og kendt af alle
- Øget etik og professionel bevidsthed gennem samtykke

Udfordringer og barrierer

- En myte/fortælling om, at vaske tavlen ren og få en ny start
- Når forældre ikke ønsker, at vigtig viden om barnet overleveres
- Skelne mellem NEED to know og NICE to know
- Altid samtykke

Persondata lovgivning

OBS!

- Vi overleverer KUN det, vi har aftalt med forældrene og som vi har fået samtykke til
- Har vi en bekymring som vi ikke kan samarbejde med forældrene om, kalder det på noget andet ...
- Samarbejd, samarbejd, samarbejd ... og i yderste konsekvens: underretning
- Godt råd: lad forældrene føre ordet i overgangssamtalen

Trivselsundersøgelse i sundhedsplejen

- Trivselsvurdering i alle basis besøgene
- Ekstra "stop op": 7 uger, 4 måneder og 8 måneder
- Trivselsdrøftelser 3 gange årligt
  - *Områdegrupper*
  - *Løbende vurderinger*
- Vi kategoriserer barnet og forældrene hver for sig
  - *Fordele og ulemper: kan være i forskellige positioner*
- Åbenhed og forældreinddragelse
  - *Etiske overvejelser*
  - *Faglige vurderinger: fx opstartsproblematikker som amning*

Sundhedsplejen

Værdiskabende

- Mere målrettede indsatser
- Faglighed: træde i karakter med vores faglighed
  - *Vi har vores faglighed med i samarbejdet med forældrene*
- Tidlige indsatser ... i alder og problemudvikling
- Tidlig inddragelse af tværfaglige samarbejdspartner
  - *Sundhedsplejens sparringsmodel (Den tværfaglige model)*
  - *Hvor langt rækker egen faglighed og hvornår skal man samarbejde med øvrige faggrupper*

Udfordringer og barrierer

- Opfølgning i egne rækker
- Oplæring og kommandoveje
- Forældre som ikke ønsker at overlevere vanskeligheder som kan have betydning for barnet og den nye start i dagtilbud
- Faldgrube: sygeliggøre. Almindelige "begynder-vanskeligheder" anses ikke som en udsat position, men noget som skal understøttes og vejledes om

Sundhedsplejen

- Ser barnet!
- Anvender sin **faglighed og viden** om risikofaktorer i forhold til barnets kontekst; herunder forældrene
  - Hvordan er kontakten?
  - Forældreevne?
  - Sociale forhold?
  - Risikofaktorer fx psykisk sygdom, misbrug, diagnoser
- Inddrager tværfaglige samarbejdspartnere med forældrenes samtykke (sundhedsloven)
- Hvis samarbejdet glipper: underretning
- Almindelige ”begynder-vanskeligheder” anses ikke som en udsat position, men noget som skal understøttes og vejledes om (faldgrube: sygeliggøre)

Godt råd!

- **Skru ned for øvrige projekter lokalt ...**
- Vær bevidst om, at Tidlig Opsporing og Indsats er et stort og gennemgribende projekt som skal forankres tværfagligt, monofagligt, i ledelsen, hos medarbejderne og forældrene ...
- Altså melde ud ... *Kære forældre, det kommende år skruer vi helt ned for alle vores arrangementer og store projekter ... vi skal nok fejre højtiderne, men det bliver på en lidt anden måde end vi plejer ... vi deltager nemlig i et projekt gennem Socialstyrelsen og er i gang med at implementere en række redskaber ... I kan være sikre på at det kommer til at gøre gavn for jeres børn ... osv.*
- TOPI/arbejdet med Tidlig Opsporing og Indsats kræver naturligvis **tid, faglighed og modet til at se ind på egen praksis**

Overordnede erfaringer - og resultater

Viden der virker

VIBORG
KOMMUNE

Viden der virker og som gør en forskel for børnene

Tydelig ledelse

Vertikalt og horisontalt

Det er **VORES** børn

Politiske udvalg, B&U direktøren, cheferne (dagtilbud, skole, familie/rådgivning og sekretariatet), centrale afdelingsledere, decentrale ledere ... og en fuldtids projektleder

Ledelse er X-faktor

Organisatorisk sammenhæng – der kommer stærkere fælles værdimæssigt og metodemæssigt fokus på kerneopgaven for alle fagligheder. TOPI er obligatorisk.

Overordnede erfaringer - og resultater

Viden der virker

VIBORG
KOMMUNE

Viden der virker og som gør en forskel for børnene

Systematik

At spinde et fintmasket net under vores børn og unge

0 – 18 år, – på tværs af fagligheder

- Fælles systematik, redskaber, ”sprog” og teoretisk tænkning
- **Alle børn ses**
- Systematik i alle overgange
- Tidlig opsporing giver tidlige indsats – både i alder og problemudvikling
- Mindre indgriben og kortere forløb
- Strukturerede tværfaglige og monofaglige møder
- Faste rammer for tværfaglige møder
- Sammenhængskraft i barnets liv – stafetten gives videre
- Forældreinddragelse